

**Пропозиції
щодо створення торговельних представництв України в іноземних
державах**

1. Актуальність та обґрунтування необхідності запровадження.

Створення торговельних представництв сприятиме покращенню торговельних відносин, спростить вихід українського, в тому числі, дрібного підприємця на ринки іноземних країн, стимулюватиме в короткостроковій перспективі залучення коштів іноземних інвесторів в Україну, дозволить підняти позиції України в рейтингу «Doing Business», як країни, що захищає іноземних інвесторів, продемонструвати, що країна відкрита для бізнесу.

Як відомо, на сьогодні глобальні гравці на світовому ринку застосовують протекціоністські заходи для підтримки національних виробників, обмежуючи доступ на національні ринки іноземних товарів, у т. ч. і походженням з України.

З огляду на це виникає гостра потреба для миттєвого реагування на вказані виклики, оскільки втрата навіть частки іноземного ринку ставить в скрутне становище українських товаровиробників, а відновлення позицій може тривати роками.

2. Основні завдання торговельних представництв

- захист економічних інтересів України у тому числі у сфері оподаткування та прав суб'єктів підприємницької діяльності України у державі перебування;
- сприяння розвитку торговельно-економічних зв'язків України, залученню іноземних інвестицій у пріоритетні сфери економіки України і виконанню міжнародних договорів України, укладених з державою перебування;
- забезпечення формування регуляторної політики, з питань ліцензування, дозвільної системи, нагляду (контролю) у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- інформування Міністерства та інших органів виконавчої влади України про цінову, податкову, тарифну політику, яку проводить держава перебування, стосовно товарів, що експортують з України;
- підготовка висновків щодо доцільності імпорту товарів та послуг, залучення кредитів із держави перебування, виходячи з

запропонованих державою перебування цін, тарифів, кредитних ставок тощо;

- підготовка та проведення конференцій, симпозіумів, семінарів, міжнародних і національних виставок та інших заходів з економічних питань.

У додатку 1 перелік основних завдань торговельних представництв.

На додаток, торгові представництва забезпечать підвищення ефективності роботи органів влади шляхом щоденної фахової комунікації для отримання необхідних даних, у таких сферах як: розвитку підприємництва, технічного регулювання, стандартизації, метрології та метрологічної діяльності, інвестиційної політики, торгівлі та побутових послуг, інтелектуальної власності, у сфері праці, зайнятості населення, трудової міграції, трудових відносин, соціального діалогу, а також цінової політики, аграрної політики, промислової політики. Також, при Міністерстві утворені дорадчі допоміжні органи, такі як Офіс з просування експорту та ПрАТ “Експортно-кредитне агентство”, для того щоб комунікація була скоординованою між органами державної влади та бізнесом.

3. Мета та шляхи їх досягнення.

Відповідно до частини четвертої статті 9 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність” центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку забезпечує проведення єдиної зовнішньоекономічної політики при здійсненні суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності виходу на зовнішній ринок, координацію їх зовнішньоекономічної діяльності, в тому числі відповідно до міжнародних договорів України.

Згідно з пунктом 1 Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.09.2019 № 838, Мінекономіки є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику економічного розвитку і державну зовнішньоекономічну політику.

Статтею 28 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність” передбачено, що Україна зобов'язана здійснювати захист прав та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України за межами України згідно з нормами міжнародного права. Такий захист здійснюється за зверненням зазначених суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності через,

зокрема, державні торговельні представництва, які представляють інтереси України.

З метою захисту прав і законних інтересів держави та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України за кордоном, просування експорту українських товарів та послуг на міжнародні ринки, Мінекономіки розроблено проекти Закону України “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність” (щодо торговельних представництв України в іноземних державах)” та Указу Президента України “Про захист прав і законних інтересів держави та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України за кордоном”.

Проектом Указу пропонується утворити торговельні представництва України в іноземних державах, затвердити положення про них, а також затвердити перелік іноземних держав, у яких утворюються торговельні представництва України.

4. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків запровадження.

Розвиток зовнішньої торгівлі України протягом останніх років відбувається під дією низки негативних факторів.

Збільшується кількість торговельних бар'єрів в міжнародній торгівлі через посилення застосування протекціоністських заходів рядом країн світу, що порушує традиційні особливості та звичаї міжнародної торгівлі товарами, змінює умови функціонування ринків та змінює торговельні потоки товарів.

Пріоритетність європейського вектору інтеграції України та втрата російського ринку внаслідок застосування торговельно-обмежувальних заходів з боку Росії змусила українських товаровиробників прискорити диверсифікацію ринків збуту українських товарів та збільшувати поставки своєї продукції на ринки країн Європейського Союзу, Африканського континенту, Близького Сходу, Азійсько-Тихоокеанського регіону та інших країн. Але вихід на нові ринки збуту продукції українського виробництва здійснюється нижчими темпами, ніж очікувалося, що в решті решт відображається на загальних показниках експорту товарів з України.

Таким чином, завдання щодо захисту інтересів України та економічних прав суб'єктів господарювання в іноземних державах, просування експорту вітчизняних товарів та послуг, сприяння розвитку міжнародного співробітництва у таких пріоритетних напрямках як промисловий та аграрний сектори, інтелектуальна власність, набувають особливого значення та потребують

створення ефективного інституту представлення прав та інтересів України в торговельно-економічній сфері за кордоном.

Статтею 23 Закону України “Про дипломатичну службу” визначено, що працівники інших державних органів можуть проходити дипломатичну службу в органах дипломатичної служби, якщо їхня професійна діяльність пов'язана із забезпеченням реалізації повноважень відповідних державних органів у сфері зовнішніх зносин.

Під час виконання завдань щодо захисту інтересів суб'єктів господарювання України в антидемпінгових, антисубсидійних та спеціальних захисних розслідуваннях, що проводяться іноземними державами щодо української продукції, Мінекономіки, відповідно до своїх завдань, виявляє факти або загрози застосування органами іноземних держав, митними союзами або економічними угрупованнями антидемпінгових, компенсаційних та спеціальних захисних заходів до товарів походженням з України, вживає заходів з метою захисту інтересів суб'єктів господарювання України в антидемпінгових, антисубсидійних та спеціальних захисних розслідуваннях, що проводяться іноземними державами щодо української продукції.

Таким чином, Мінекономіки та закордонні дипломатичні установи України мають оперативно взаємодіяти між собою, обмінюючись інформацією та процесуальними документами в рамках зазначених розслідувань та/або моніторингу застосування заходів. Важливим та необхідним елементом діяльності є забезпечення кваліфікованого представництва інтересів України та інтересів суб'єктів господарювання України в публічних слуханнях та консультаціях у компетентних органах країни, що проводять розслідування, комітетах та робочих органах Світової організації торгівлі, особливо в тих випадках, коли неможливо забезпечити участь представника Мінекономіки у відповідному заході.

Крім цього, Мінекономіки забезпечує захист прав та інтересів України в торговельно-економічній сфері з використанням механізму Світової організації торгівлі, а також здійснює захист прав та інтересів України під час вирішення спорів щодо положень розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Так, Мінекономіки протягом останніх років активно використовує систему врегулювання суперечок в рамках Світової організації торгівлі та міжнародних договорів України. Процедура ведення окремого торговельного спору потребує досить фахового супроводження, що включає, але не обмежується збором та

аналізом фактичних та юридичних доказів (опрацювання міжнародних договорів та нормативно-правових актів іноземної держави), належною підготовкою процесуальних документів, забезпеченням участі у відповідних встановлених процедурою заходах за кордоном. Важливим при цьому є вчасне виявлення закордонною дипломатичною установою України інформації про вжиття іноземною країною заходів, які не відповідають положенням будь-якої з угод СОТ та/або міжнародних договорів, взаємодія та координація діяльності закордонної дипломатичної установи України з Мінекономіки.

Системна підтримка українських виробників на зовнішніх ринках, спроможність держави задовольняти потреби українських підприємств в інформаційному, консультативно-дорадчому, логістичному, організаційному забезпеченні та супроводу їх зовнішньоекономічної діяльності в іноземних державах має стати невід'ємною частиною цілісної мережі інституцій з підтримки торгівлі, зокрема експорту.

Тому існує обґрунтована необхідність існування таких інституцій за кордоном, посилення економічної складової у діяльності закордонних дипломатичних установ України, тобто впровадження інституту функціонування торговельних представництв України в іноземних державах.

Реалізацію створення торгових представництв пропонується розпочати з країн Королівство Бельгії, Сполучені Штати Америки, Федеративна Республіка Німеччина, Швейцарська конфедерація, Сполучене Королівство Великобританії і Північної Ірландії, Турецька Республіка, Японська Держава, Китайська Народна Республіка, Об'єднанні Арабські Емірати.

Торговельне представництво відповідно до покладених завдань:

1) вивчає загальний стан економіки, тенденції розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, технічний рівень виробництва і рівень якості продукції провідних галузей кон'юнктуру ринку товарів та послуг, досвід стимулювання інвестиційної діяльності в державі перебування, інформує Міністерство з цих питань, а в разі потреби - інші заінтересовані міністерства, центральні органи виконавчої влади України, установи та організації;

2) розробляє пропозиції щодо підвищення ефективності торговельно-економічних зв'язків України з державою перебування;

3) здійснює заходи щодо захисту інтересів України, прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності України у державі перебування, інформує Міністерство про додержання суб'єктами підприємницької діяльності держави перебування зобов'язань за міжнародними договорами України, сприяє налагодженню та розвитку прогресивних форм співробітництва, проведенню переговорів, експертиз, укладанню контрактів, а також встановлює контакти з державними установами, організаціями, суб'єктами підприємницької діяльності держави перебування;

4) уживає заходів до додержання інтересів України, правил міжнародної торгівлі суб'єктами підприємницької діяльності України при здійсненні ними зовнішньоекономічних операцій;

5) сприяє запозиченню передового досвіду в галузі демонополізації економіки, приватизації, конверсії військово-промислового комплексу, розвитку структур ринкової економіки;

6) інформує суб'єкти підприємницької діяльності держави перебування про правові економічні, соціальні, екологічні та інші умови їх діяльності в Україні, конкретні можливості вкладення капіталу в економіку України, надає допомогу в установленні контактів із заінтересованими українськими партнерами, а також здійснює пошук потенційних іноземних інвесторів;

7) бере участь у роботі міжнародних економічних організацій та їх органів з питань торговельно-економічного і науково-технічного співробітництва;

8) сприяє центральним органам виконавчої влади, суб'єктам підприємницької діяльності України в організації та проведенні у державі перебування презентаційних заходів та торговельно-промислових, науково-технічних виставок, ярмарків тощо, в тому числі за участю іноземних інвесторів, які мають позитивний досвід вкладення інвестицій в

економіку України; вживає заходів для залучення суб'єктів підприємницької діяльності держави перебування до участі у виставках, ярмарках, тощо, які проводяться в Україні;

9) аналізує та узагальнює за дорученням Міністерства інформацію щодо суб'єктів підприємницької діяльності держави перебування, що виходять на український ринок;

10) здійснює за дорученням Міністерства збирання усіма законними засобами та аналіз інформації стосовно суб'єктів підприємницької діяльності держави перебування, які застосовують щодо України обмежувальну ділову практику або несумлінно виконують взяті зобов'язання, суб'єктів підприємницької діяльності держави перебування, з якими укладаються контракти на поставку продукції та надання послуг для державних потреб, а також у рамках проєктів, фінансування яких здійснюється за рахунок іноземних кредитів, залучених під державні гарантії;

11) надає суб'єктам підприємницької діяльності України інформацію щодо порядку відкриття і діяльності їх представництв у державі перебування, сприяє діяльності таких представництв;

12) співпрацює за дорученням Державної податкової адміністрації України з відповідними органами держави перебування у питаннях боротьби з приховуванням неоподаткованих доходів, відмиванням доходів, одержаних незаконним шляхом;

14) забезпечує висвітлення у засобах масової інформації держави перебування об'єктивної інформації про інвестиційний клімат в Україні.